

Høringsnotat med forslag til endring i valgloven

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
054/06	Formannskapet	31.08.06

Rådmannens innstilling:

Tinn kommune slutter seg til de foreslåtte endringer i valgloven.

Behandling i Formannskapet - 31.08.2006:

Rådmannens innstilling ble enst. vedtatt.

Vedtak i Formannskapet - 31.08.2006:

Tinn kommune slutter seg til de foreslåtte endringer i valgloven.

Dokumenter i saken

- I Høringsnotat med forslag til endring i valgloven
- S Høringsnotat med forslag til endring i valgloven

Det Kongelige Kommunal- og
Regionaldepartementet

Innledning:

Kommunal- og regiondepartementet har sendt på høring forslag til en del endringer i valgloven.

Høringsfristen er onsdag 20. sept. 06. Saken fremmes derfor for Formannskapet.

Fakta:

Forslagene er ment å skulle forenkle, og også forbedre en del rutiner som man så ikke fungerte under forrige valg. (Stortingsvalg 2003)

I tillegg vil man prøve ut med høringsinstansene synspunkter på om det bør innføres regler som vil forby publisering av meningsmålinger de siste dagene før valget.

Avslutningstidspunkt for forhåndsstemmegivning:

Departementet legger her vekt på at ved valget i 2005 kom et relativt høyt antall forhåndsstemmer for sent frem til valget. Disse må selvfølgelig forkastes, noe departementet mener må sees i sammenheng med både forsendelse av stemmegivninger og endring av tidspunktet for stemmegivning. Ved å endre fristen for når stemmegivningen må ha kommet fram fra kl. 20.00 valgdagen til tirsdag kl. 20.00 fanger man inn en del av disse stemmene. Postgangen er en annen ting som man må ta tak i. Når Posten selv hadde forhåndsstemmegivningen fungerte dette utmerket, når kommunene overtok ble postgangen den samme som i resten av landet, dvs. det kan bli forsinkelser.

Man tar høyde for dette med å avslutte forhandsstemmegivningen tidligere, 1 uke tidligere for utenriksstemmer og 1 dag tidligere for innenriksstemmer.

Man må imidlertid bruke midler for å markedsføre de nye stemmetiden, evt. trykke dette på valgkortet slik at alle er informert. I Tinn kommune var det tendens til kødannelse den siste dagen før stemmegivning under stortingsvalget 2003.

Tiltak for å redusere antall stemmegivninger som blir forkastet fordi velgeren ikke står i manntallet i kommunen hvor stemmen blir avgitt på valgdagen.

For at en stemmegivning skal kunne godkjennes er det et vilkår at velgeren er innført i manntallet i vedkommende kommune. Valglovens § 10-2 første ledd bokstav a.

1. Årsakene til forkastingen er ofte at velgeren tror han er manntallsført i en annen kommune enn den han er manntallsført i. (Ved flytting f. Eks.)
2. Velgeren har ikke stemmerett, for eksempel utenlandske borgere som kan stemme med et valg, men ikke med et annet.
3. Velgere tror stemmene fra valgtinget, kan sendes til en annen kommune på valgdagen.

Ved å endre skjæringsdatoen til 30. juni istedenfor 31. mai, vil man fange opp en del flyttinger m.m. slik at risikoen for forkastelser blir mindre.

Det er også riktig å få innført en plikt til å sende ut valgkort i alle kommuner. Slik det er i dag sparer kommunene på de kronene det her er snakk om. Valgkort letter identifisering, gir velgeren opplysninger og sikrer et bedre gjennomført valg.

Bør det stilles krav til manuell foreløpig optelling?

Tinn kommune benytter seg bare av manuell optelling, som gjennomføres av valgstyret og har bare gode erfaringer med dette.

Krav til legitimasjon.

Det følger av valgloven § 8-4 og §9-5 at stemmemottaker kan kreve at velgeren legitimerer seg. Det er slått fast i ny valglov at stemmestyret må være bevisst på at det, når det krysses av for velgeren i manntallet, går god for at velgeren faktisk er den han er eller utgir seg for å være. Stemmemottakeren må derfor vurdere om en ukjent velger har identifisert seg på en fullgod måte.

Det som departementet nå foreslår er at man kan kreve at ukjente velgere må legitimere seg for å kunne avgi stemme. De fleste velgere vil i dag ha en eller annen form for legitimasjon. Det er imidlertid ikke noe krav at alle borgere i Norge har et legitimasjonskort.

Departementet mener derfor at det bør åpnes for at velgerens identitet bekreftes av en annen person som kan legitimere seg. Dett må i så fall noteres av stemmemottaker/stemmestyret i forbindelse med stemmegivningen. Dette vil departementet ha fastsatt i en forskrift.

Publisering av partimålinger de siste dagene før valget.

Gjeldende rett:

Valgloven § 9-9 fastsetter at valgresultatet og prognoser som er laget på grunnlag av undersøkelser foretatt på valgdagen(e) ikke må offentliggjøres før klokken 20.00 på valgdagen mandag. Utover dette inneholder ikke valgloven bestemmelser som setter restriksjoner når det gjelder å offentliggjøre meningsmålinger i tilknytning til valg.

I den senere tid er det reist spørsmål om publisering av partimålinger i ulike medier like før valget kan påvirke velgernes stemmegivning, og om det bør settes forbud mot slik publisering. Departementet har på denne bakgrunn innhentet en utredning fra Institutt for medier og kommunikasjon. Universitetet i Oslo.

Utredningen tar bl.a. for seg de siste fire stortingsvalgene. Konklusjonen er at det ikke kan påvises noen klare sammenhenger mellom partienes oppslutning på meningsmålinger og den oppslutning de oppnår i selve valget. Det finnes eksempler på at jevnt stigende eller synkende kurver på meningsmålene har gitt seg utslag i valgoppslutningen, men det er også eksempler på at en tydelig tendens bli brutt like før valg. Instituttet konkluderer videre med at en frykt for selvforsterkende effekter skapt av partimålinger må anses å være sterkt overdrevet, og at slike målinger ikke medfører noen systematisk over- eller underrepresentasjon for noen parter.

Instituttets funn er i samsvar med internasjonal forskning på området.

Denne forskningen viser at publisering av partimålinger kan ha en viss betydning for styrkeforholdet mellom partiene, men at det ikke er forskningsmessig belegg for å si at det finner sted en tydelig og systematisk påvirkning.

Flere land utenfor Norden har fastsatt restriksjoner når det gjelder **publisering** av meningsmålinger rett før valget. Vanligvis gjelder disse restriksjonene fra en til 7 dager før valgdagen. Det påpekes imidlertid at direkte lovregulering forekommer sjelden i land Norge liker å sammenligne seg med.

I stedet for lovregulering legger mange land vekt på at mediene selv bør regulere hvordan resultatene av meningsmålinger skal rapporteres til offentligheten.

I denne forbindelse vises det til at retningslinjer er utarbeidet av Europarådet og BBC.

Det er viktig at det ikke kan reises tvil om grunnlaget for gjennomføring av demokratiske valg.

Et særskilt forhold som må vurderes og avklares før en evt. foreslår restriksjoner med hensyn til publisering av meningsmålinger er hvorvidt slike restriksjoner kan komme i strid med grunnlovens regler om ytringsfrihet

Departementets har ikke utformet forslag til lovregler om disse forholdene. Vi er interessert i høringsinstansenes synspunkter på det prinsipielle spørsmålet før en evt. videre utredning med sikte på å utforme konkrete lovregler.

Økonomiske og administrative konsekvenser.

De foreslåtte endringer, særlig forslaget om å pålegge kommunene å sende ut valgkort til velgerne, antas å øke kommunenes utgifter til gjennomføring av valg med om lag 27 mill.kr. pr. valg, dvs. 13.5 mill. pr. år.

De administrative konsekvensene av de foreslåtte endringene antas å være små for kommunene.

På statlig hold antas forslagene å ha små økonomiske eller administrative konsekvenser.

Vurdering:

Det er fornuftige og gjennomførbare endringer departementet her har lagt fram.

Hensikten er å sikre et tryggere valg, og samtidig legge opp til rutiner som gjør at tilfeldig postgang m.v. ikke skal utelukke en velger for å få avgitt sin stemme.

Påbudt valgkort er bare bra, velgeren vet hvor han hører hjemme (er manntallsført), han får opplysninger om hvor stemmelokalet er, og det letter arbeidet for stemmemottakerne.

Når det gjelder partimålinger og gallupundersøkelser så har ikke saksbehandler noe sterkt syn på dette. Men det har bestandig ligget underforstått i valgloven at i innspurten til et valg så skal det herske ro og verdighet. Det er forbudt med partipåvirkning i valglokalene, velgere skal på en måte få ta sin beslutning i ro og fred.

Det er derfor ikke noen dum ide å la roen senke seg over innspurten til et valg. Departementet bør arbeide videre med dette.

Konklusjon:

Tinn kommune slutter seg til de foreslåtte endringer i valgloven.

Særutskrift sendes: